

1. Obiekt

RZYMSKO-KATOLICKI KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W.
ŚW. JANA CHRZCICIELA

2. Czas powstania
1474 - 1479 r.

3. Miejscowość
MIĘDZYRZECZ

4. Adres **Międzyrzecz**
p-ta 66-300 ob. Nieszka I
nr hipoteczny ul. Spokojna 6 13

5. Przynależność administracyjna
województwo **gorzowskie**
gmina **Międzyrzecz** pow. MIĘDZYRZECZ

6. Poprzednie nazwy miejscowości
Meseritz

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975
województwo **zielonogórskie**
powiat **Międzyrzecz**

8. Właściciel i jego adres
**Kuria Diecezjalna Zielonogórsko-
Gorzowska, ul. Powst. Wlkp. 1
66-075 Zielona Góra**

9. Użytkownik i jego adres
**Parafia rzymsko-katolicka p.w.
Św. Jana Chrzciciela, ul. Spokojna 6
66-300 Międzyrzecz**

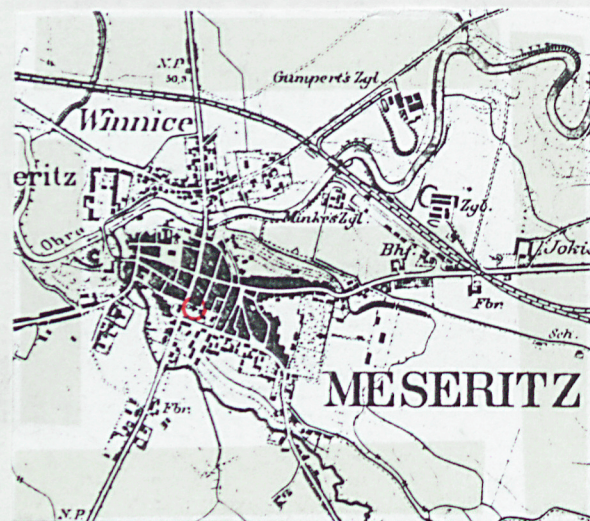
10. Rejestr zabytków

Nr **72** data **02.11.1976 r.**

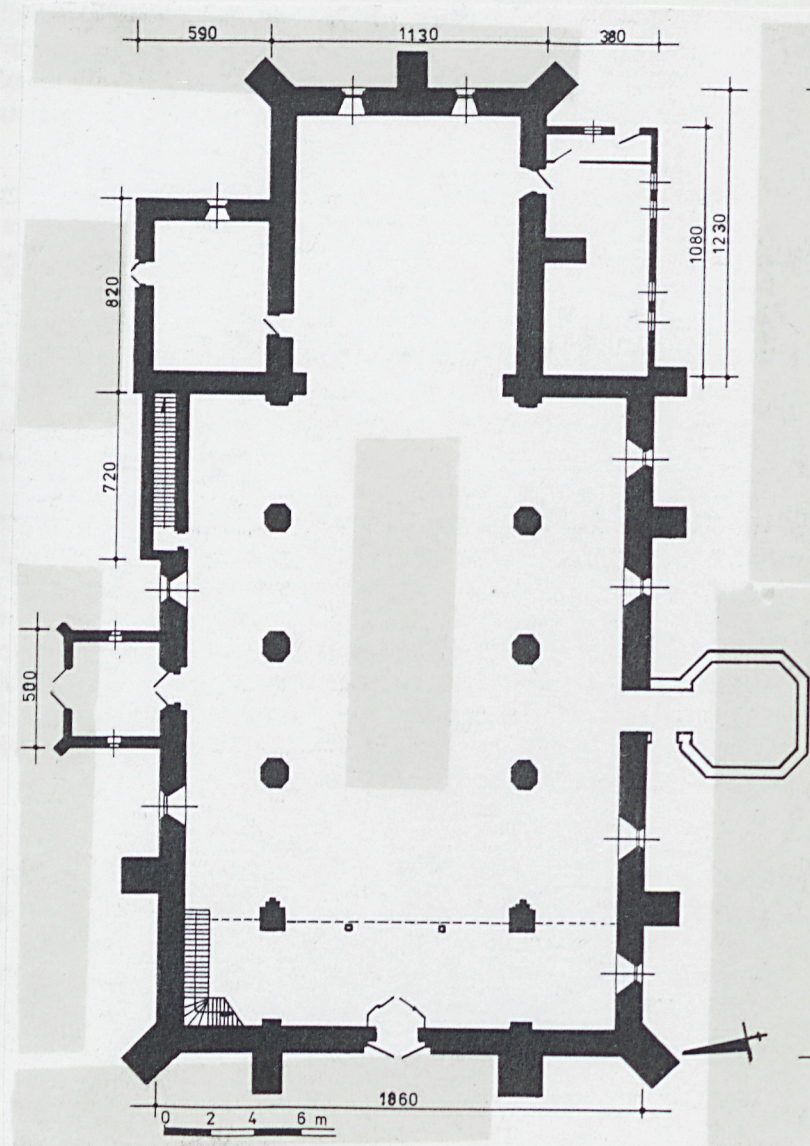
L-311/A z 20.06.1963

1.

kon. XIX w.

Orientacja

Międzyrzecz to dawne miasto powiatowe (ob. siedziba UMIG), położone w południowej części woj. gorzowskiego, rozlokowane nad Obrą przy ujściu Paklicy. Miasto liczy ok. 20 tys. mieszkańców i zajmuje obszar ok. 10 km². Przez Międzyrzecz przebiega droga krajowa nr 3 oraz linie kolejowe w kierunku Zbąszynka, Skwierzyny, Międzychodu i Rzepina. W sensie geograficznym Międzyrzecz położony jest w północnej części Pojezierza Lubuskiego, w obrębie tzw. Obniżenia Oberskiego.

Sytuacja

Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela zlokalizowany jest w południowej części dawnego układu staromiejskiego, po połud.-wschodniej stronie rynku, przy szosie przelotowej Szczecin - Zielona Góra. Działka siedliskowa niewielka, prostokątna (o wym. 50 x 70 m), rozplanowana między ul. Świerczewskiego i Spokojną. Parcela ogrodzona współczesnym murem ceglany z metalowymi przesłami, wjazd od zachodu i południa przez dwie, dwuskrzydłowe bramy zawieszane na ceglanych filarach. Wzdłuż granic działki zwarty szpaler drzew liściastych (lipy, kasztanowce). Kościół posadowiony pośrodku działki, zorientowany na osi NWW - SEE, prostopadle do ul. Świerczewskiego, stanowi jedyny element kompozycji przestrzennej. Wokół kościoła, szeroki, asfaltowy ciąg komunikacyjny; po połud.-wschodniej stronie działki posadowiony budynek plebanii.

Materiał, technika, konstrukcja

Posadowienie - obiekt posadowiony (prawdopodobnie) na kamiennych ławach fundamentowych. Cokół wyodrębniony architektonicznie z lica ścian, zestopniowany, kamienno-ceglany, nietynkowany, niwelujący niewielki spadek terenu w kierunku południowym. W obrębie korpusu nawy dolna warstwa wykonana z kamienia łamanego, zwieńczona warstwą kształtek ceramicznych, górna - do linii parapetów okiennych - w formie muru ceglano (przyporowego) zwieńczona ceglany obdaszkiem. W obrębie prezbiterium i starej zakrystii cokół kamienno-ceglany, o wys. ok. 200 cm nad poziomem gruntu. Cokół kruchty północnej z kamienia łamanego, zwieńczony cegłą w układzie główkowym na zrąb, wys. ok. 40 cm. Ściany nowej zakrystii osadzone na betonowych ławach fundamentowych, ze stylizowanym, kamiennym cokołem o wys. ok. 100 cm nad poziomem gruntu.

Ściany - wykonane z cegły ceramicznej, od zewnątrz nietynkowane, o zróżnicowanej konstrukcji i typie materiału ceglano, odzwierciedlających poszczególne fazy przebudowa i rozbudowy. Korpus nawy, prezbiterium, zakrystia (stara) murowane z gotyckiej cegły, wyrabianej ręcznie (w żółtawym odcieniu), o zróżnicowanych wymiarach np. 25-27 x 13 x 8,5-9 cm; watek muru o wiązaniu polskim (wozówkowo-główkowy). W obrębie otworów okiennych fragmenty ścian przemurwane czerwoną cegłą ceramiczną, same otwory opracowane profilowanymi kształtkami, parapety z płytek ceramicznych. Górne fragmenty cokołu (rodzaj ściany oporowej o wys. ok. 150 cm) murowany z czerwonek, gotyckiej cegły. Szczyty murowane, nietynkowane, z rytmicznym układem blend i sterzynkowych zwieńczeń. Przypory przyściennie z czerwonej (maszynowej) cegły ceramicznej, o zestopniowanym układzie (uskoki w formie obdaszków lub ceglanych gzymsów). Fryz podokapowy opracowany ceramicznymi kształtkami w formie lilijek. Ściany obwodowe o przekroju w przyziemiu od 120 do 130 cm, przypory 100-120 x 170-180 cm. W zachodniej części korpusu nawowego wyprowadzona drewniana (szkieletowa) wieża, oparta na układzie 5 słupów w każdej ścianie, której konst-

c.d. wkładka nr 1

Historia kościoła

Najstarszy kościół parafialny w Międzyrzeczu powstał na terenie grodu i został ufundowany - prawdopodobnie - na przeł. X/XI w. Niepewne jest jego wezwanie, ale w późniejszych źródłach (1465, 1499) występuje p.w. św. Jana Chrzciciela - jako prepozytura lub altaria. Kościół parafialny (miejski) w Międzyrzeczu został erygowany pod patronatem króla w 1 poł. XIII w. wraz z nadaniem praw miejskich. Wg. niektórych badaczy w/w kościół położony był w rynku i spłonął podczas pożaru miasta **w 1474 r.** Odbudowany został już na nowym (obecnym) miejscu przez starostę zamkowego także pod patronatem króla (odbudowę **zakończono w 1479 r.**). W 1520 r. kościół został zniszczony przez niemieckie wojska zaciężne, podążające wtedy na pomoc zakonowi krzyżackiemu w wojnie z Polską. Podczas odbudowy powstały bogate, późnogotyckie szczyty (wschodnie) w obrębie prezbiterium i korpusu nawowego, gwiaździste sklepienia naw. Odbudowę finansowali: starosta międzyrzecki i mieszczanie. Ok. 1540 r. większość mieszkańców przeszła na luteranizm, a w 1548 r. ówczesny starosta Stanisław Myszkowski oddał świątynię protestantom (mimo królewskiego patronatu). Za czasów protestanckich nie zmieniła się sytuacja prawna kościoła, prawo patronatu nadal należało do króla i było egzekwowane przez biskupów poznańskich. Tymczasem starostowie międzyrzeccy - bez zgody biskupów - powoływali na urząd proboszczów ewangelickich, nie mając formalnie prawa do zarządzania kościołem. Sytuacja uległa zmianie - c.d. wkładka nr 1

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 12.750 m³ (w tym nawa ok. 9.900 m³)</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>ok. 790 m² - w tym nawa ok. 530 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>kościół rzymsko-katolicki</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>kościół rzym.-katolicki</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Po II wojnie światowej przeprowadzono następujące prace w inwentaryzowanym obiekcie:</p> <p>1958 r. - regotyzacja wnętrza, dobudowa (od południa) nowej zakrystii i kaplica MB Nieustającej Pomocy,</p> <p>1960 r. - zamurowanie dwóch okien w południowej ścianie prezbiterium odsłonięcie dwóch okien w szczycie prezbiterium, w których zamontowano witraże figuralne, wykonane w pracowni Powalisza z Poznania,</p> <p>1962 r. - w prezbiteriu ustawiono nową nastawę ołtarzową, wykonaną w pracowni Czesława Woźniaka z Poznania,</p> <p>1965 r.,-nowa chrzcielnica z kamienia, autor j.w.</p> <p>1966r. - nowe ołtarze boczne, autor j.w.; tabernakulum odlane w brązie przez Brzezińskiego z Poznania, relikwiarz -Tyrat (Poznań),</p> <p>1984 r.- wymiana pokrycia dachowego na blachę miedzianą,</p> <p>1996 r. - nowe ogrodzenie wokół kościoła.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Ogólny stan techniczny obiektu dobry, brak widocznych zagrożeń konstrukcyjnych. Obiekt systematycznie odnawiany i remontowany. Ściany bez ubytków i spękań, więźba dachowa stabilna, pokrycie szczelne. Wnętrze uporządkowane, po regotyzacji w l. 50-tych XX w. Teren kościoła w trakcie zagospodarowywania (nowe ogrodzenie ceglano-metalowe, nowe ciągi komunikacyjne).</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Inwentaryzowany kościół stanowi integralny element pierwotnego rozplanowania układu staromiejskiego, jest także budowlą o wartościach zabytkowych (wpisany do rej. zabytków woj. gorzowskiego, podlega prawnej ochronie konserwatorskiej). Bezwzględnej ochronie podlega bryła świątyni ze wszystkimi dachami dwuspadowymi oraz forma architektoniczna, ze szczególnym uwzględnieniem kształtu otworów okiennych i drzwiowych, kompozycji gotyckich szczytów oraz faktury i kolorystyki nietynkowanych elewacji. Z uwagi na zły stan techniczny kaplicy MB Nieustającej Pomocy należy rozważyć możliwość usunięcia tego (wtórnego) elementu. Należy utrzymać dotychczasowe ukształtowanie wnętrza i elementy wyposażenia (historycznego).</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu: protokoły wizytacji:

F. Pomorski, 1603-1607, f. 32, 137, syg. AU 3
M. Łubieński, 1628-1630, f. 169, syg. AU 8
J. Branecki, 1640, f. 40-85, 130, syg. AU 10
K.A. Szembek, 1718-19, f. 382-389, 391, syg. AU 19
Libowicz, 1724-25, f. 175, syg. AU 22
Wizytacje z lat 1868-1920, Sp. 36, syg. KA 12552
Muzeum Reg. w Międzyrzecz: XIX-wieczne plany i rysunki katolickiego kościoła parafialnego.

22. Biblioteka

P. Becker, Geschichte der Stadt Meseritz, Meseritz 1930.

A. Czechowicz, Międzyrzecz monografia parafii, Międzyrzecz 1965 (maszynopis).

J. Kohte, Verzeichnis der Kustdenkmaler, der Provinz Posen, Band III, Berlin 1895.

J. Łukaszewicz, Krótki opis historyczny kościołów parochialnych, kościółków, kaplic, klasztorów, szkółek parochialnych, szpitali i innych zakładów dobroczynnych w dawnej diecezji poznańskiej, t. II, Poznań 1859.

J. Nowacki, Archidiecezja Poznańska w granicach historycznych i jej ustrój, t. 2, Poznań 1964.

Zachert, Chronik der Stadt Meseritz, Posen 1883.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Mapa Międzyrzecza z 1780 r., kerokopia z neg. nr 4025/R ze Zbiorów Pracowni Foto. PKZ Szczecin; mapa Międzyrzecza z kon. XIX w. kserokopia ze Zbiorów PSOZ w Gorzowie Wlkp.

24. Uwagi różne *Leta cniel. A nr 664*

25. Opracował

tekst mgr W. Witek, IV.1997 r. BSIdK Szczecin

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr W. Witek, IV 1997 r., BSIdK Szczecin

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. mgr C. Nowakowski VII/96 - III/97, BSIdK Szczecin

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów PSOZ w Gorzowie Wlkp.

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

WOJEWÓDZKI ODDZIAŁ
PAŃSTWOWEJ SŁUŻBY OCHRONY ZABYTKÓW
ul. Jagiellończyka 8
66-413 GORZÓW WLKP.
tel./fax (095) 223-612, 215-295

DYREKTOR
[Podpis]
mgr Władysław Chrostowski
WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTKÓW

27. Załączniki

wkładki - 5

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub uzupełnienia)
MIĘDZYRZECZ	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. JANA CHRZCICIELA	sytuacja, tekst

c.d. rubr. nr 12

kiedy następny starostwa w zamian za pożyczkę udzieloną Zygmuntowi Augustowi otrzymał starostwo międzyrzeckie łącznie ze wszystkimi prawami i dochodami (w tym prawo patronatu dające możliwość mianowania duchownych). W następnych latach zapewniono tym samym ewangelikom wolność wyznania. W 1603 r. nakazano protestantom zwrot świątyni i 18.06.1603 r. instytucowany został pleban Jan Myślecki, w 1604 roku dokonano rekuncji kościoła i cmentarza oraz konsekracji sprzętu liturgicznego. Za kadencji plebana Mikołaja Nochowicza (1622 i następne) wybudowano w Kościele kryptę - pod ołtarzem Matki Bożej z przeznaczeniem na grobowiec miejscowych duszpasterzy. XVII-wieczne uposażenie składało się z: 4 łąk ziemi i osobnej roli, 2 łąk za zamkiem nad Obrą, 26 klinów (kąków) roli, 5 łąk większych i kilku mniejszych, 5 ogrodów, dziesięciny z folwarku grodowego, mesznego z pół podmiejskich i stołowego z domu mieszczan, a ponadto z mienia inkorporowanych parafii; przy kościele działało bractwo ubogich p.w. NMP, założone w 1492 r. Wg. wizytacji Braneckiego z 1640 r. w kościele były 4 ołtarze boczne (z bogatym detalem, pełnopostaciowymi rzeźbami); podczas najazdu szwedzkiego w 1655 r. kościół ponownie został oddany luteranom, ale już w 1657 przywrócono go katolikom. W 1699 r. starosta Jabłonowski ufundował (za sumę 300 dukatów) późnobarokowy ołtarz główny (figury czterech Ojców Kościoła). Podczas pożaru miasta w 1731 r. kościół p.w. św. Jana Chrzciciela ocalał. Ok. 1750 r. za czasów proboszcza Kralla przeprowadzono gruntowny remont; wizytacja z 1779 r. odnotowała - w większości - te same elementy wyposażenia co wizytacja z 1640 r. Do tego doszły ambona i stalle, nowa ryglowa dzwonnica z 3 dzwonami (fundacja magistratu). W 1809 r. zdecydowano o remoncie wieży z sygnaturką. W 1814 r. w kościele były trzy ołtarze; główny p.w. św. Jana utrzymany w białej tonacji ze złoceniami, wtórnym elementem była figura Matki Boskiej z rozebranego kościoła jezuitów. Podczas kolejnego, wielkiego pożaru miasta w 1824 r. zniszczeniu uległ dach kościelny nad zakrystią i prezbiterium, spłonęła chrzcielnica, stopiły się dzwony, spłonęła plebania i zabudowania szkolne. Dopiero w 1828 r. odremontowano świątynię, dzięki ofiarności wiernych, kolejny remont przypadł ok. poł. XIX w., w 1888 r. usunięto stary ołtarz główny, zastąpił go nowy, neogotycki (na polecenie proboszcza Delgera), fundator nie otrzymał zwrotu poniesionych kosztów, gdyż władze budowlane uznały ową inicjatywę remontową za oszczędzającą kościół. W 1911 r. miał miejsce kolejny remont: dotyczył on wymiany posadzek, wzmocnienia ścian od wewnątrz, zainstalowania wentylacji, kosztem 2 tys. marek odnowiono wnętrze. W 1922 r. spłonął neogotycki ołtarz główny, nowy (w podobnym stylu) zamówiono u Meyera w Monachium. Ksiądz Keller (późniejszy biskup) konsekrował nowy ołtarz p.w. św. Krzyża, na którym ustawiono krucyfiks z kruchty. Przy okazji tych prac odnowiono gwiaździste sklepienie. W okresie międzywojennym proboszczem był ks. Petzold, nastawiony wybitnie antypolsko, który zabronił swojemu wikaremu wyjazdów poza obręb parafii i spotkań z Polakami. Liczbę polskich nabożeństw stopniowo redukowano, tak, że pod ko. lat 30-tych polskie msze były odprawiane tylko 4 razy w roku. W czasie wojny kościół nie ucierpiał i od 1945 r. został przejęty przez polskie duchowieństwo i wiernych. Pod ko. l. 70-tych dokonano reorganizacji parafii wydzielając m.in. w Międzyrzeczu drugą parafię p.w. św. Wojciecha. Obecnie do parafii p.w. św. Jana Chrzciciela należą tylko kaplice: zakonna ss. Franciszkanek Rodziny Maryi, szpitalna p.w. św. Józefa oraz w areszcie).

c.d. rubr. nr 13

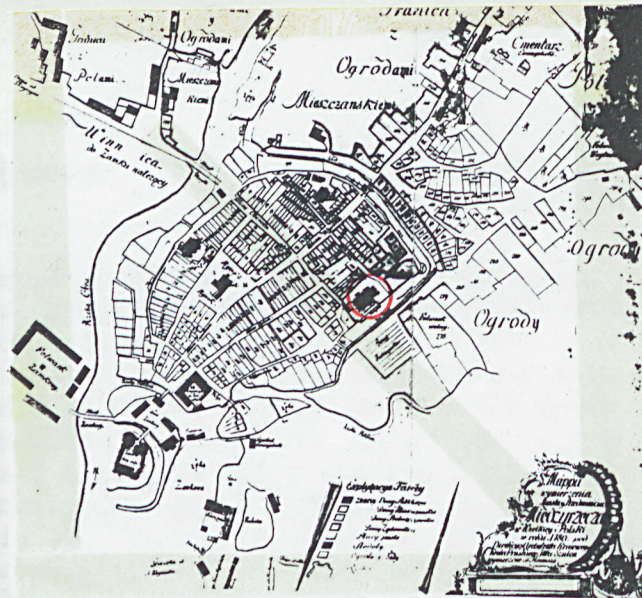
struktura osadzona jest na belkach stropowych. Ściany kruchty (północnej) murowane z jednakowej cegły (maszynowej), wiązanie krzyżowe, nietynkowane, grubość ok. 50 cm. Ściany współczesnej zakrystii murowane z cegły ceramicznej. Od wewnątrz

Wkładkę założył: mgr. Waldemar Witek, IV. 1997. r.

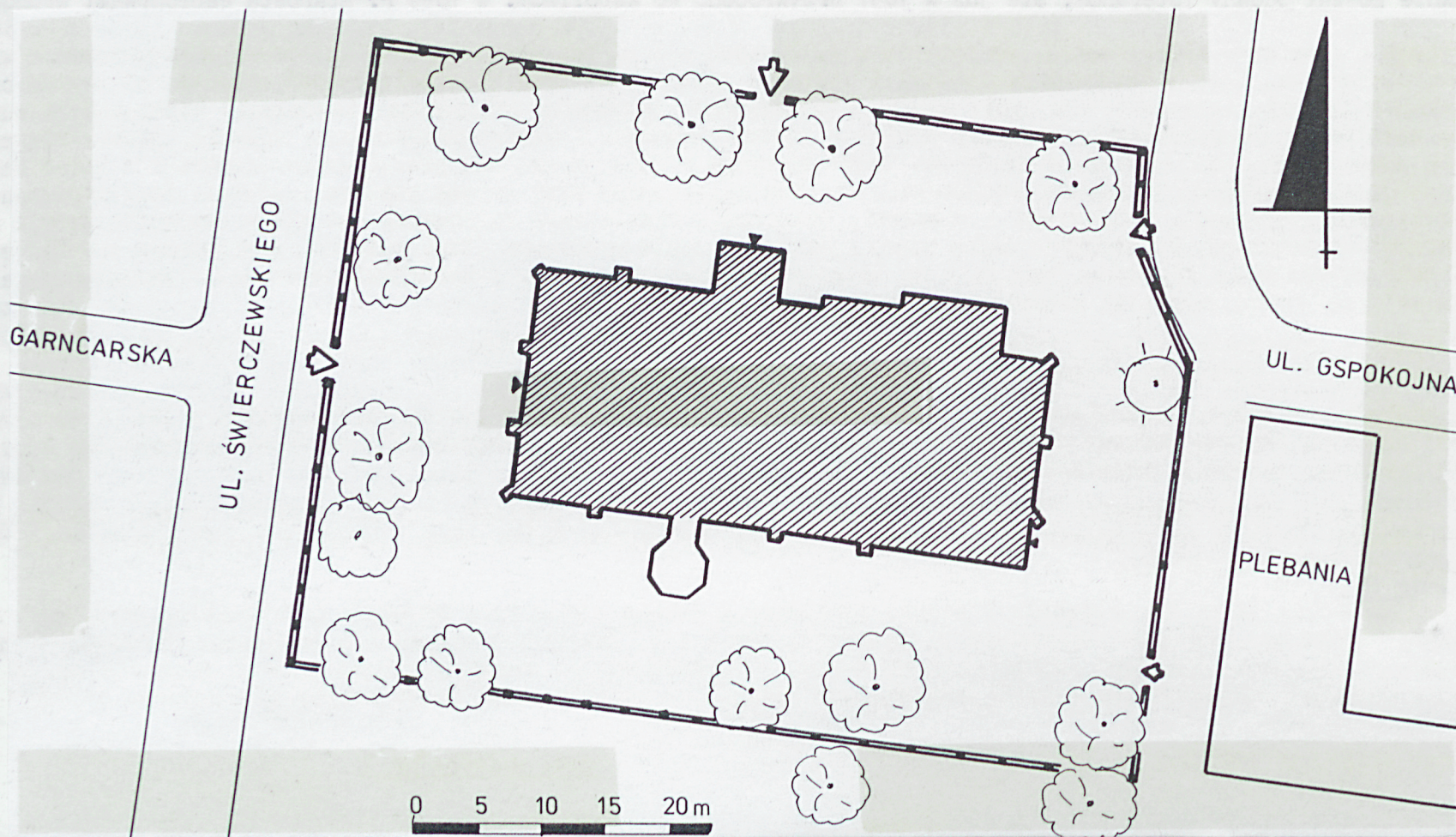
Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ w Gorzowie Wlkp.

c.d. wkładka nr 2

Wzór ODZ 1978 r.

1780r.

1. Miejsowość M I Ę D Z Y R Z E C Z	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. JANA CHRZCICIELA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub uzupełnienia) tekst, foto
---	---	---

c.d. rubr. nr 13

Ściany wyprawiane gładkimi tynkami wapiennymi i cementowo-wapiennymi, malowane farbami klejowo-emulsyjnymi na biało (nawa) i beżowo (prezbiterium). W prezbiterium deskowa pseudoboazeria (wys. ok. 200 cm), wyżej figuralna polichromia. Wzdłuż ścian długich nawy (w przyziemiu) rytmicznie rozmieszczone, płytkie blendy (szer. ok. 250 cm, głębokość ok. 25 cm), z odcinkowymi nadprożami. Filary dzielące wnętrze sali na trzy nawy, ceglane (odsłonięty watek muru o wiązaniu polskim), 8-boczne lub czworoboczne, zestopniowane przy szczycie zachodnim. Łuk tęczyowy ceglany, ostrołukowy, tynkowany i bielony; czoło z wyobrażeniem 12 Apostołów.

Stropy - wnętrza naw o ceramicznych sklepieniach gwiaździstych z odsłoniętymi kształtkami żeber oraz tynkowanymi polami i bielonymi podniebiami; zworniki współczesne, koliste, metalowe z inskrypcjami z czasów renowacji (1958 r.). W prezbiterium ceramiczne sklepienie kolebkowe z lunetami; podniebienie tynkowane na gładko i bielone. Przyziemie starej zakrystii - ceramiczne sklepienie kolebkowo-krzyżowe, tynkowane na gładko, na II kondygnacji sklepienie krzyżowe; analogiczne w kruchcie północnej. W nowej zakrystii monolityczny strop żelbetonowy.

Więźba dachowa - o metryce XIX-wiecznej, po pożarze w l. 20-tych XIX w. Nad korpusem nawy konstrukcja krokwiowo-jętkowa, z płatwiami pośrednimi, trzema ścianami stolcowymi i licznymi zastrzałami oraz mieczami; całość stanowi spiętrzony i mocno rozbudowany ustrój ciesielski - w typie więźby storczykowej. Wszystkie połączenia ciesielskie kołkowane, niektóre wzmocnione metalowymi płaskownikami. Elementy więźby o ręcznej obróbce i dużych przekrojach: krokwie, jętki, rozpory - 20 x 20 cm, stolce, podciąg - 20-24 x 24-25 cm, belki stropowe - 25 x 32 cm. Nad prezbiterium konstrukcja krokwiowo-jętkowa z podwójnymi (ukośnymi) podporami stolcowymi, stolcem kalenicowym oraz trzema poziomymi płatwiami. Poszczególne wiązary stabilizowane rozporami, zastrzałami i mieczami, połączenia ciesielskie kołkowane. Nad starą zakrystią dach o konstrukcji krokwiowo-jętkowej. Konstrukcja dachu wieży oparta na słupie środkowym (tzw. mnichu), stanowiącym oparcie dla 4 krokwi. Całość osadzona (z wyjątkiem "mnicha") na belkowej kratownicy. Daszek przybudówki północnej o konstrukcji krokwiowo-jętkowej, zaś nowej zakrystii krokwiowo-płatwiowej.

Pokrycie dachu - wszystkie połacie dachowe pokryte blachą miedzianą, ułożoną na deskowym zapierzeniu z rombów arkuszy. Dolne połacie dachu orynnowane z rurami spustowymi przy narożnikach.

Posadzki, podłogi - w nawie, przedsionku północnym, starej zakrystii posadzka z płytek ceramicznych, z lat 20-tych XX w. Pod ławkami oraz na emporze podłoga deskowa. W prezbiterium (dwustopniowe podwyższenie) współczesna posadzka z płytek marmurowych. W nowej zakrystii posadzka betonowa.

Schody - na II kondygnację zakrystii (i dalej na strych) - jednobiegowe, ceglane, wąskie, nakryte ceramicznym sklepieniem ostrołukowym; wejście na poddasze po metalowej drabinie. Na empore (półn.-zach. narożnik nawy) schody drewniane, zabiegowe, z płycinową balustradą.

Okna - otwory okienne nawy, prezbiterium i starej zakrystii w formie stojących, smukłych prostokątów, przesklepionych ostrołukowymi nadprożami, stosunek szerokości do wysokości jak 1 : 4. Zewnętrzne obramienia ze schodkowo-uskokowych kształtek ceramicznych z analogicznym (biforialno-rozetowym) laskowaniem, od wewnątrz rozglifione i tynkowane na gładko. Przeszklenie pseudowitrażowe, układ rombów w ołowianych ramkach, w obrębie rozet motyw krzyża z kolorowego szkła. Część

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1978 r.

mgr Waldemar Witek, IV 1997 r.

c.d. wkładka nr 3

2.

3.

4.

5.

1. Miejscowość M I Ę D Z Y R Z E C Z	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. JANA CHRZCICIELA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub uzupełnienia) tekst, foto
--	---	---

c.d. rubr. nr 13

kwater uchylna do wnętrza. W ścianie szczytowej prezbiterium współczesne, figuralne witraże (1.60-te XX w.), po odsłonięciu zamurowanych okien, w ścianie północnej przeszklony, pełnołukowy otwór prowadzący na II kondygnację zakrystii. W przyziemiu starej zakrystii oraz w kruchcie północnej niewielkie otwory okienne, o ostrołukowych nadprożach z drewnianymi, krosnowymi, 4-skrzydłowymi oknami. W nowej zakrystii okna 2-skrzydłowe, krosnowe; w wieży zdwojone otwory akustyczno-weentylacyjne, zapierzenie stałe, deskowe, żaluzjowe.

Drzwi - frontowe (ściana zachodnia nawy) dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, na hakowo-pasowych zawiasach, z trybowaną klamką i zakrętkowymi antabami. Ramiaki tworzą neogotyckie wzory maswerkowe. Otwór drzwiowy ujęty schodkowo-uskokowym obramieniem, przesklepiony ostrołukowo z dwuspadowym obdaszkiem. Drzwi zewnętrzne do kruchty północnej - dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, na trzpieniowych zawiasach z ostrołukowym (witrażowym) nadświetlem. Otwór zaakcentowany jedynie układem cegieł na zrąb. Drzwi zewnętrzne do zakrystii niewielkie, prawdopodobnie z okresu odbudowy kościoła po pożarze w 1824 r. Dwuskrzydłowe, deskowo-klepkowe, na hakowo-pasowych zawiasach, z prostą, żeliwną klamką, górne krawędzie skrzydeł ostrołukowe, analogicznie jak otwór drzwiowy. Drzwi wewnętrzne zróżnicowane; najstarsze umieszczone między prezbiterium a zakrystią - prawdopodobnie XVIII-wieczne - jednoskrzydłowe, deskowe, masywne, nabijane ćwiekami, na zawisach pasowych. Otwór drzwiowy otynkowany na gładko, z kosзовym nadprożem. Drzwi z kruchty do nawy 2-skrzydłowe, ramowo-płycinowe, na hakowo-pasowych zawiasach z trybowaną klamką, antabami i pionowymi zasuwami. Przy zachodniej ścianie nawy wtórnie wydzielony przedsionek z 2-skrzydłowymi, płycinowymi drzwiami z nadświetlem.

R z u t

Obrys przyziemia rozcłonkowany, zasadniczy rzut (nawa, prezbiterium, zakrystia) opiera się na XV-wiecznym planie. Korpus nawy założony na rzucie prostokąta, zorientowanego na osi W-E, o wym. 1860 x 2850 cm. Po wschodniej stronie nawy - architektonicznie wyodrębnione - prezbiterium na planie prostokąta o wym. 1130 x 1230 cm. Pierwotna zakrystia (północna ściana prezbiterium, wschodni szczyt nawy) na planie prostokąta o wym. 590 x 820 cm Bezpośrednio przy zachodnim narożniku w/w przybudówki znajduje się klatka schodowa, wydzielona - nieznacznie - z obrysu nawy, o wym. zewnętrznych 90 x 720 cm. Po przeciwległej stronie prezbiterium, na całej ścianie południowej - nowa zakrystia, na planie regularnego czworoboku o wym. 380 x 1180 cm. Pośrodku północnej ściany nawy ustawiona jest XIX-wieczna przybudówka (kruchta) na rzucie prostokąta o wym. zewnętrznych 440 x 500 cm. Pośrodku południowej ściany nawy - współczesna kaplica na planie 8-boku z łącznikiem w kierunku korpusu nawowego (z uwagi na chronologię, obcą stylistycznie formę nie wchodzi ona w zakres opracowania). Na obwodzie ścian długich, prezbiterium i kruchty rozmieszczone są przypory, o zróżnicowanych wymiarach. Nawa: ok. 90-130 x 160-180 cm, prezbiterium ok. 90 x 170 cm, kruchta ok. 60 x 70 cm. Wnętrze kościoła dostępne od zachodu oraz od północy. Obie zakrystie dostępne od zewnątrz przez odrębne wejścia. Wszystkie części kościoła są wewnętrznie skomunikowane.

Wkładkę założył: mgr Waldemar Witek, IV 1997 r.....

c.d. wkładka nr 4

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ w Gorzowie Wlkp.

Wzór ODZ 1978 r.

6.

7.

8.

1. Miejscowość M I Ę D Z Y R Z E C Z	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. JANA CHRZCICIELA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub uzupełnienia) tekst, foto
--	---	---

c.d. rubr. nr 13**B r y ł a**

Forma bryły nie wykazuje cech wtórnych, prawdopodobnie została ukształtowana w swym zasadniczym zrębie w 1 poł. XVI w.. Z tego okresu pochodzą korpus nawowy, prezbiterium, zakrystia - elementy kubaturowe o wysokich dachach dwuspadowych, z ozdobnie ukształtowanymi szczytami. Wieża wyprowadzona z korpusu nawy, stanowi element historycznie wtórny, o formie ukształtowanej w 1 poł. XIX w., po pożarze kościoła. XIX-wieczna jest także kruchta północna. Współczesne przybudówki o zróżnicowanych bryłach, nieadekwatne do historycznej zabudowy. Bryła świątyni masywna, rozczłonkowana, elementy zróżnicowane wysokościowo. Korpus nawy w formie leżącego prostopadłościanu z wysokim dachem dwuspadowym; wysokość całkowita ok. 2650 cm, stosunek wysokości ścian do wysokości dachu jak 1 : 2. Z korpusu nawy, przy szczycie zachodnim wyprowadzono niską, prostopadłościenną wieżę (4-spadowy dech namiotowy); wysokość względna ok. 700 cm ponad kalenicę nawy. Przy półn-wsch. narożniku nawy wyodrębniona jest niewielka, prostopadłościenna (ryzalit pozorny) klatka schodowa o wys. ok. 800 cm i zwieńczona płaskim obdaszkiem pulpiturowym. Prezbiterium w formie regularnego prostopadłościanu z wysokim dachem dwuspadowym; wysokość całkowita ok. 1800 cm, stosunek wysokości ścian do wysokości dachu jak 1 : 1. Pierwotna zakrystia w kształcie stojącego prostopadłościanu, dach dwuspadowy, wysokość ok. 1350 cm, stosunek wysokości ścian do wysokości dachu jak 2 : 1. Kruchta północna - stojący prostopadłościan, dach dwuspadowy, wys. całkowita ok. 750 cm. Nowa zakrystia w formie leżącego prostopadłościanu z wysokim dachem pulpiturowym, wysokość całkowita ok. 900 cm. W sensie formalnym jest to obiekt jednokondygnacyjny (nawa opięta od zachodu płytką emporą, w starej zakrystii podział 2-kondygnacyjny, w wieży 4-kondygnacyjny), niepodpiwniczony, z jednoprzestrzennym, nieużytkowym poddaszem.

E l e w a c j e

Elewacje ścian długich nawy o zróżnicowanej kompozycji i rytmie podziałów osiowych, posiadających jednorodne obramienia z ostrołukowymi nadprożami i laskowaniem. Elewacja południowa 5-osiowa, z czterema zestopniowanymi przyporami; pośrodku elewacji współczesna, dysharmonizująca kaplica. Elewacja północna o nieregularnej (arytmicznej) płaszczyźnie, 3-osiowa z centralnie umieszczoną przybudówką, z pojedynczą przyporą oraz klatką schodową. Elementem poziomego ukształtowania obu elewacji są: dwustopniowy, ukośny gzyms cokołowy oraz fryz podokapowy o motywie lilii. Elewacja szczytowa zachodnia 1-osiowa, dwukondygnacyjna, z lustrzanie symetrycznym układem czterech przypór. Szczyt opracowany na planie trójkąta równoramiennego, ceglany z zestopniowanym układem blend ostrołukowych. Elewacja szczytowa wschodnia prezbiterium 2-osiowa, opięta rytmicznie rozmieszczonymi przyporami, elewacja wschodnia zakrystii 1-osiowa, dwukondygnacyjna, asymetryczna. Szczyty wschodnie nawy, prezbiterium i zakrystii ukształtowane na planie trójkąta równoramiennego, ceglane, o późnogotyckiej, bogatej dekoracji (blendy, sterczyny, maszkarony). Faktura i kolorystyka elewacji odzwierciedla naturalne walory budulca ceglanego, kolejne fazy rozbudowy kościoła.

W n ę t r z e

Wnętrze składa się z: 1) trójnawowej (halowej) i pięcioprzęsłowej sali kościelnej (70% powierzchni) - opiętej od zachodu

Wkładkę założył:mgr Waldemar Witek, IV 1997 r.

c.d. wkładka nr 5

Miejsce przechowywania negatywów:PSOZ w Gorzowie Wlkp.

Wzór ODZ 1978 r.

9.

10.

11.

12.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub uzupełnienia)
MIĘDZYRZECZ	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. JANA CHRZCICIELA	tekst, foto

c.d. rubr. nr 13

emporą organową; 2) prezbiterium; 3) dwóch zakrystii po obu stronach prezbiterium (w tym na II kondygnacji starej zakrystii umieszczona jest dawna loża kolatorska ob. salka katechetyczna); 4) kruchty (w przybudówce północnej); 5) klatki schodowej - w półn.-wschodnim narożniku sali kościelnej oraz współczesnej kaplicy MB Nieustającej Pomocy po południowej stronie nawy. Wszystkie pomieszczenia wewnętrznie skomunikowane. Charakter wnętrza uległ licznym przekształceniom (dwukrotne przejście kościoła przez protestantów, remonty i przebudowy po zniszczeniach i pożarach). Obecnie wnętrze utrzymane w stylu gotyckim, z neogotyckim (XIX-wiecznym) wyposażeniem (stolarka, konfesjonał, ławki) i współczesną aranżacją części prezbiterialnej, w której ustawiony jest stylizowany (neogotycki) ołtarz. Sala kościelna w układzie trójnawowym, halowym, dzielona dwoma rzędami ceglanych filarów. Łuk tęczyowy ostrołukowy, murowany, w nawach współczesne ołtarze: północny figura św. Jana Chrzciciela, południowy - Bracia Męczennicy Międzyrzeccy z relikwiarzem. Przy ścianie zachodniej empora muzyczna (głębokość ok. 450 cm), drewniana, wsparta na dwóch słupach, balustrada pełna, płycinowa.

W y p o s a ż e n i e

Wśród zabytkowego wyposażenia należy wymienić: tablica nagrobna - naścienna, renesansowa (1584 r.), o wym. 30 x 30 cm z inskrypcją poświęconą Tomaszowi Lieske; dwie figury w arkadzie łuku tęczowego - św. Ludwik i św. Agnieszka, rokokowe (2 poł. XVIII w.), drewno polichromowane; ambona - przyfilarowa, drewniana, profilowana, neogotycka, płaskorzeźby Ewangelistów na koszu; dwie kropielnice - przy wejściu północnym, kon. XIX w., biały marmur; trzy dzwony - import z innych kościołów, o średnicy 100, 80 i 70 cm, zawieszane w drewnianej dzwonnicy; organy - na emporze, wykonane w l. 30-tych XX w. Monstrancja - neogotycka, pocz. XX w., metal, odlew (złocona); pacyfikał z relikwią Krzyża Świętego - neogotycki (kon. XIX w.), pacyfikał z relikwią św. Pawła, neogotycki, kielich mszalny, barokowy (1728 r.), srebro trybowane, import z kościoła jezuickiego, kielich mszalny - neoklasycystyczny, miedź złocona; krzyż procesyjny - neoromański (kon. XIX w.), mosiądz (odlew cyzelowany). Pozostałe wyposażenie kościoła współczesne.

I n s t a l a c j e

Elektryczna (220 i 380 V), odgromowa, wod.-kan., nagłośnieniowa, telefoniczna (w zakrystii); połączenie dachu orynnowane, rury spustowe przy narożnikach.

Wkładkę założył: mgr. Waldemar Witek, IV.1997.r.....

Miejsce przechowywania negatywów:PSOZ w Gorzowie Wlkp.

Wzór ODZ 1978 r.

13.

14.

Spis fotografii:

1. Widok ogólny od północy
2. Elewacja zachodnia
3. Elewacja wschodnia z gotyckimi szczytami
4. Elewacja zachodnia i fragment elewacji południowej
5. Elewacja południowa - widok od wschodu
6. Portal zachodni
7. Przybudówka (kruchta) północna
8. Okno w ścianie południowej
9. Wnętrze - widok ogólny w kierunku prezbiterium
10. Wnętrze - widok ogólny w kierunku empory muzycznej
11. XVIII-wieczne drzwi do zakrystii
12. Ceramiczne sklepienie gwiaździste nad nawą główną
13. Wieżba dachowa nad korpusem nawowym - dolne wiązary
14. Wieżba dachowa nad korpusem nawowym - górne wiązary